

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.krim@regeringskansliet.se
Diarienummer Ju2021/03715

Stockholm 1 april 2022

Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85)

Akademikerförbundet SSR tillstyrker kommitténs förslag, men lämnar några kompletterande synpunkter.

Kommittén konstaterar i volym 1 att barn och unga är en grupp som är mer utsatta för brott än andra åldersgrupper och situationen för barn både som förövare och brottsoffer går igenom i betänkandet. Men när förslagen läggs finns ingen analys av hur barnets rättigheter påverkas. Detta anser Akademikerförbundet SSR är en brist.

7.1.3 Kvalitetssäkring och uppföljning av socialtjänstens brottsofferstöd är under utveckling

Akademikerförbundet SSR vill uppmärksamma Justitiedepartementet på att det i delbetänkandet finns ett felaktigt resonemang. Kommittén menar att förslaget i betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) om att ge kommunerna en befogenhet att ge insatser utan föregående behovsprövning kommer innebära att många insatser som ges till brottsutsatta inte kommer att omfattas av dokumentationsplikt. Förslaget innehåller i själva verket ett skärpt dokumentationskrav jämfört med dagens lagstiftning som inte omfattar vad som idag kallas serviceinsatser. Och som i förslaget benämns insatser utan föregående behovsprövning.

9.2.1 Kartläggning av kommunernas arbete på brottsofferområdet

Akademikerförbundet SSR tillstyrker i stort kommitténs förslag om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att, i samråd med berörda aktörer, kartlägga kommunernas arbete med att erbjuda stöd och hjälp till den som utsatts för brott och dennes närstående. Akademikerförbundet vill dock tillägga följande.

För det första, i betänkandet föreslås att kartläggningen även ska omfatta hur olika insatser följs upp i dagsläget samt ge förslag på hur insatser borde följas

upp framöver. I slutbetänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) finns förslag om lag om socialtjänstdataregister, vilket är en förutsättning för en förbättrad officiell statistik och systematisk uppföljning av socialtjänstens insatser. Detta förslag är alltså av vikt även för brottsofferområde och bör beredas skyndsamt.

För det andra, att erbjuda stöd och hjälp till den som utsatts för brott är primärt en uppgift för landets kommuner och socialtjänst. Även om huvudansvaret ligger på kommunen och socialtjänsten är det viktigt att inte glömma bort att inkludera andra betydelsefulla aktörer som kan vara betydelsefulla när någon utsatts för brott. Utredningen konstaterar själva i volym 1 att barn och unga utgör en särskilt brottsutsatt grupp. Relevanta arenor som nämns av utredningen är hemmet, skolan och internet. Utredningen lyfter bland annat fram att det av Brås skolundersökning framgår att skolan eller skolgården är den vanligaste platsen där niondeklassare, såväl pojkar som flickor, utsatts för misshandel under 2019. Även när det gäller fysiska sexuella kränkningar utgör skolan en vanlig brottsplats, framför allt för pojkar.

Trots denna slutsats ser Akademikerförbundet inte att utredningen lyfter fram skolan och skolkuratorerna som de betydelsefulla aktörer de är.

Akademikerförbundet SSR organiserar en majoritet av landets skolkuratorer. Inom skolan är skolkuratoren den som är skolans psykosociala expert och den som är utbildad för att se eleven i hela sitt sammanhang. Skolkuratorns uppdrag innebär att föra in psykosocialt arbete i skolan och på så sätt bidra till att eleven uppnår kunskapsmålen. Skolkuratoren ska också arbeta med skolans värdegrundsarbete, likabehandlingsplaner, handlingsplaner för ökad närvaro, krishantering, mot droger, mobbning och även handleda lärare i psykosociala frågor. Allt med syfte att undanröja hinder för elevers lärande, för att elever ska må bra och utvecklas positivt enligt skolans mål om "kunskap, fostran, hälsa". När barn och unga utsätts för brott och trakasserier i skolan påverkar det möjligheten att nå dessa mål såväl på övergripande nivå som på individnivå.

Skolkuratorerna har enligt Akademikerförbundets uppfattning en viktig och betydelsefull roll att fylla. Detta gäller inte minst när det kommer till att förebygga att skolan är en brottsarena. Men skolkuratorerna har också en självklar roll att fylla när det kommer till att stödja och hjälpa de elever som utsatts för brott. I rollen som skolkurator kommer man i kontakt med i stort sett alla elever och alla olika typer av problem. Även elever som utsatts för brott, inte minst när händelsen påverkar eleven och skolresultatet negativt. Utifrån detta ser Akademikerförbundet SSR att det är viktigt för det fortsatta arbetet att kartläggningen även inkluderar andra betydelsefulla aktörer som inom ramen för sitt arbete kommer i kontakt med brottsutsatta.

Avslutningsvis vill Akademikerförbundet SSR understryka det som sedan en lång tid tillbaka är känt inom forskningen, nämligen att det faktum att barn och unga klarar skolan i sig utgör en väldigt viktig skyddsfaktor på kort och lång sikt.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Fredrik Hjulström
Socialpolitisk chef